

**Нафсияни бино
қилишликда
суннат ва
нафлларни тутган
ўрни**

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Нафсияни бино қилишликда суннат ва нафлларни тутган ўрни Мабдаси Ислом, ўзи сиёсий бўлган Ҳизбут-Таҳрир пайдо бўлганидан буён умматни ўйғотишлик учун ва унга азизлиги ва улуғлигини қайтаришлик учун исломий давлатни барпо қиласидан сиёсий йўл билан даъватни кўтариб чиқишиликдан ва оламга Исломни ёйишликдан бошқа йўл йўқ деб билди ва мана шу иш учун лозим бўлганрайлар, фикрлар ва хукмларни табаний қилди, ҳаттоки даъват қувватли фикратга, равshan белгилар (кўрсатмалар)га ва аниқ foяга айланди ва яна қоп-қоронғу чодирлар орасида кўзга ташланувчи ёп-ёруғ минорага ва ҳамма унга интиладиган юксак бинога айланди ва яна фикратга назар ташлаб туриб мана шу юксак даъватни кўтариб юрувчи инсонларни шу даъват жинсидан бўлишлиги кераклигини ва шу даъват талаб қиласидан олий ҳиммат, қурбонлик ва сабот билан туриш баробарида бўлишлигини идрок қилди, натижада ўзи ёзган, табаний қилган ва қилмаган китоблари билан ва яна мавзулар, жавоблар ва шуларга алоқадор нарсалар билан ўз йигитларининг олдида азмияни бино қилишликка киришди. Шунингдек фарзларни бажаришликка ундан, ҳаром нарсалардан қайтариб ва яна фарзларга қўшимча суннат ва нафлларга қизиқтириб уларни олдиларида нафсияни ҳам бино қилишликка ҳаракат қилди. Натижада ҳар бир йигит ўз йўлида, ўз майлида ва ўз фикрида юксак бўлган исломий шахсияга айланди ва яна мана шу даъват йўлида иймонлари, қасдлари, сабр ва қурбонликлари сабабли уларга йўлиқаётган қийинчиллик, етаётган озорлар билан фитналанмайдиган бўлишди.

Лекин кўпчилик йигитларимизда даъват ишларига алоқадор бўлган фарз амалларигагина чекланиб қолиш кўзга ташланиб қолди. Яъни кўп зиёрат қилишликка қудрати етиб туриб, бир хафтада атига бир марта зиёрат қиласидан ёки кўп нашралар тарқатиш ўрнига озгинасини тарқатишга мойил бўладиган бўлиб қолишиди. Шунингдек уларда мандуботларни ёқтираслик ва Оллоҳ Субҳанаҳу ва Таолога яқинлаштирадиган нафлларга қизиқмаслик ҳам кўзга ташланиб қолди, натижада буларнинг ортидан нафсиялар ҳамда улардаги руҳий томон заифлашди ва ўз марта, юксаклигини йўқотди.

Бу гапларни кимки мандубот ва нафлларга сустлик қиласа исломий нафсияни йўқотади, келажакда исломий шахсия бўла олмайди деган маънода айтиётганимиз йўқ.

Бизнинг мақсадимиз бу эмас, албатта бу йигит ақлия ва нафсияда исломий шахсия бўлишликда давом этади. Исломий фикрлари, нафсияси, майллари ва хоҳишлари ҳам Оллоҳнинг шариатига мувофиқ юради ва унинг олдида руҳонийлик ҳам мавжуд бўлади. Лекин биз фарзларгагина чекланишлик ва ҳаромларни тарк қилиш мандуботларни ва нафлларни қилмасдан шулар билангина кифояланишлик ўша йигитдаги хато ва у томонидан бўлган камчиликки, нафсияни заифлашишига олиб боради ва даъват юкини кўтаришликда унинг қувватига нотўғри таъсир кўрсатади – демоқчимиз. Ва яна мободо бу чекланишлик мусулмонлардан бирорта мусулмонга лойиқ бўлса ҳам, тўғри фикр ва тўғри йўлга муҳтоҷ бўлганларни қоронғилигини ёритадиган нурли чироқни кўтарадиган ва ҳақ байробини кўтарадиган даъват ёювчисига асло лойиқ эмас. Бунинг устига бу йигит душманларни ва унинг қоқилишини кутиб турғанларни фикрига рўбарў келган вақтда ёрдам ва суюнч бўлиши учун Оллоҳга яқинликни зиёда қилишликка ва Роббисига боғланишликни кучли қилишликда унга муҳтождир. Ҳизбнинг сиёсий ҳизб бўлишлиги мандуботлардан буриб юборадиган ва роббисига нафлу тоатлар билан юзланишликдан тўсиб қўядиган узр бўла олмайди. Шундай экан мана шу хатони тушуниб, унга ўз даъват тириклигини, фаолиятини ва таъсир кўрсатиш қувватини қайтаришлик учун йигитнинг олдидаги руҳониятни кучайтиришликка ва нафсиясини кучайтиришликка шошилишлик керак. Бу ишга биз жуда тез мұяссар бўламиз, модомики рух ва руҳий томонни Оллоҳ ва Субҳанаҳу ва Таолога махлуқлигимизни идрок қилишимиз ва унинг бандалари эканлигимизни ҳис қилишлигимиз деб билсак. Энди мана шу туйғуларни идрок билан боғланишлигидан нафсга бўлган таъсир пайдо бўлади. Бу таъсир эса руҳонийликдир. Руҳонийлик тафкир ва тадаббурдан пайдо бўлганидек нафл ва мандубларни бажаришликдан ҳам пайдо бўлади.

Бу мандуботларнинг ўзи билан бошқаларга алоқадорлари – жаноза намозига бориш, касал кўриш, муҳтоҷларга садақа бериш инсонларга табассумли ва илтифотли бўлиш каби ҳамда булардан бошқа – ўзи билан яратувчига алоқадорлари – нафл рўза, нафл намозлар (тунги ибодатлар, чошгоҳдаги намоз, тавба ва нажот намози, истихора ва тасбехлар намози), таҳлил, таҳмид, тасбех, зикрulloҳ бундан бошқа қанчадан-қанча нафллар каби.

Бирор бир мусулмон ибодат қилишлик биланми ёки бирор вожиб амални қилишлик биланми ўз яратувчисига боғланиб турган вақти ўша мусулмон учун энг мақтовга лойиқ холат ва энг

олий даражадир. Чунки банданинг ўз роббисига бўлган алоқаси қанча давомли бўлса яхшилик жиҳатидан шунчалик зиёдалашади ва Оллоҳга шунчалик яқинлашаверади. Шундай экан мусулмон бирор лаҳзасини вожиб ишларини қилмасдан ёки Оллоҳга яқинлашадиган бирорта иш қилмасдан бекорга ўтказмаслиги лозимдир. Чунки умр бир маротаба берилади. Ўтаётган вақт эса қайтиб келмайди. Ақлли, зийрак йигит ҳаром ва макруҳ ишларга вақтини сарфламаслиги керак. Ҳатто вожиб ва мандублардан буриб машғул қилиб қўядиган баъзи вақтларини ҳам сарфламаслиги лозим бўлади. Чунки мусулмон вақтини зое кетказмайди.

Аммо мусулмоннинг вақти фақат вожибларни қилишлик ва ҳаромдан тийилишлик билангина тугаб қолмайди, балки ўз роббисига боғланишлик учун озгина бўлса ҳам вақти ошади, натижада шариат унга мандуб қилган ибодатлар билан қолган вақтда машғул бўлсин. Энди қачонки мусулмон Оллоҳнинг маҳлуқлари ҳақида фикр қилса, унинг туйғулари ҳаракатга келади ва нафсиёси кучаяди. Шунинг учун Оллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло ўз маҳлуқотлари ҳақида тафаккур ва тадаббур қилишликка назарни буради. Оллоҳ Таоло айтади:

أَوْلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلْكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ
قَدْ افْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

- «Самовот ва Ер малаклари ҳақида, Оллоҳ яратган нарсалар тўгрисида ва ажаллари яқинлашиб қолган бўлиши мумкинлиги хусусида ўйламайдиларми?! Ундан (Қуръондан) сўнг (яъни унга ишонмаганларидан кейин) яна қандай гапга ишонадилар-а?!»[7:185]

Буюк Оллоҳ яна марҳамат қиласиди:

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيَاهَا وَزِيَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ۚ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا
وَأَقْيَانَا فِيهَا رَوَاسِيًّا وَأَبْتَنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۚ تَبَصِّرَةً وَذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ۚ

- «Ахир улар устидаги осмонни –Биз уни қанда бино қилиб, (юлдузлар билан) безаб қўйганимизни ва унинг тешик-ёриқлари ҳам йўқ эканлигини кўрмайдиларми?! Ерни эса (ўсимлик, мевалардан) ҳар турли гўзал жуфтларини ундириб ўстирдик. (Парвардигорга) қайтгувчи ҳар бир бандага кўргазма ва эслатмабират бўлсин учун (мана шундай қилдик)». [50:6-8]

Агар мусулмон Оллоҳга тасбех айтган холатда ва қалби билан, тили билан Уни зикр қилган холатда ўтирса – унда рухонийлик (Оллоҳга бўлган алоқа) вужудга келади. Оллоҳ Таоло марҳамат қиласиди:

وَسَبَّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبَّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ

- «Қүеш чиқишидан илгари ва ботишидан аввал Парвардигорингизга ҳамду сано айтиш билан (У Зотни) покланг – намоз ўқинг! Яна кечанинг (бир қисмида) ва саждалар (яъни, намозлар) ортидан У Зотни покланг!» [50:39-40]

Расул ј айтадиларки: «Кимки ҳар намоздан кейин 33 марта Оллоҳни покласа (тасбех) ва 33 марта Оллоҳга ҳамд айтса ва 33 марта Оллоҳни улуғласа ҳамда юз марта Ла илаҳа иллаллоҳу вахдаҳу ла шарика лаҳу, лаҳул мулку ва лаҳул ҳамд ва ҳува ала кулли шайн қодийр, деса хатолари кечирилади, гарчи улар денгиз сатҳича бўлса ҳам. Яна айтадиларки:

«Икки калима борки уларни айтишлиқ тилга жуда енгил, қиёматда тарозу босадиган ва Роҳманга жуда маҳбубдир. У калималар: Субҳаналлоҳи ва биҳамдиҳи, субҳаналлоҳил азийм.

Яна айтадиларки: Кимки субҳаналлоҳил азийм ва биҳамдиҳ, деб айтса у учун жаннатда бир хурмо экиласди.

Яна айтадиларки: Кимки бомдод намозидан кейин ҳеч билан гаплашмасдан туриб ўн маротаба «Ла илаҳа иллаллоҳу вахдаҳу ла шарика лаҳу, лаҳул мулку ва лаҳул ҳамду юҳий ва юмийту ва ҳува ала кулли шайн қодийр», деб айтса у учун ўнта ҳасанот ёзилади ва ўнта саййиот (гуноҳ) ўчирилади ва ўн даражага кўтарилади ва мана шу кунда агар Оллоҳга ширк келтириб қўймасагина қолган гуноҳлари кечирилади.

Яна айтадиларки: Кимки эрта билан турганда ва кечки вақтга борганда юз маротаба «Субҳаналлоҳи ва биҳамдиҳи», деб айтса қиёмат кунида бирорта инсон ундан афзал бўлмайди, магарам унга ўхшаҳ ёки ундан ошириб юборган инсонгина афзал бўлади.

Мусулмон ўз Роббисига дуо қилади ва дуони кўпайтиради. Хурсанд бўлса ҳам, ғамга тушса ҳам, уйда бўлса ҳам, сафарда бўлса ҳам, кечасида ҳам, кундузида ҳам, соғлигидаю касал бўлганда ҳам, ваҳолангки дуо ҳақида Оллоҳ Таоло марҳамат қиладики:

فَإِنِّي قَبِيلُ أَجِيبٌ دَعْوَةَ الدَّاعِيِ إِذَا دَعَانِي

- «Мен (уларга) яқинман. Менга дуо қилган пайтларида дуогўйларнинг дуосини ижобат қиламан». [2:186]

Расулуллоҳ ј айтадиларки: «Дуо бу ибодатдир». Сўнгра ушбу оятни ўқидилар:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَآخِرِينَ

- «Менга дуо-илтижо қилинглар! Мен сизларга (қилган дуоларингизни) мустажоб қиласман. Албатта Менга ибодат қилишдан кибр-ҳаво қилган кимсалар яқинда бўйинларини эгган холларида жаҳаннамга киуруллар» [40:60]

Пайғамбаримиз ё айтадиларки: «Оллоҳ Таолога дуодан кўра улуг (хурматли)роқ нарса йўқ».

Яна айтадиларки: «Кимки Оллоҳдан сўрамаса Оллоҳ ундан газабланади».

Энди дуо қилишликнинг ҳам одоблари бордир. Ривоят қилинадики, агар Расулуллоҳ ё дуо қилсалар икки қўлини баланд кўтарарди ҳаттоки қўлтиқлари кўриниб қоларди. Яна ривоят қилинадики: Расулуллоҳ ё бир кишини намозида дуо қилаётганини ва Расулуллоҳ ёга саловат айтмаганлигини эшишиб қолди ва айтдики: «Мана бу одам шошилди, сўнг уни чақирдида: унга ва бошқаларга қаратади. Сизлардан бирортангиз намоз ўқиб бўлса Оллоҳга ҳамду сано билан бошласин, сўнг Мұҳаммад ёга саловат айтсин, сўнг хоҳлаган нарсасини сўраб дуо қилаверсин», деди. Энди дуо қилишлик учун ҳам ижобат бўлишлиги умид қилинадиган вақтлар бор. Расулуллоҳ ёга қайси дуо эшитиувчироқ дейилди: Расулуллоҳ ё жавоб қилдиларки: «кечанинг охирги вақтларида ва фарз намозларидан кейин», ва яна айтдилар: Банданинг Роббисига энг яқин бўладиган холати сажда қилиб турган холатидир. Бас дуони кўпайтиринглар – сизларга дуоинглар ижобат бўлиши учун.

Мусулмоннинг ўз Роббисидан умиди катта, у Унинг фазли ва марҳаматига ишонувчи ва ундан умид қилувчидир. Умид уни ўз Роббисига боғловчи ибодатdir. Пайғамбар алайҳиссалом айтадиларки:

- «Оллоҳ Таоло айтади: Эй одам боласи, модомики дуо ва умид қилишликда доим бўлсанг ҳар қандай гуноҳинг кечирилади ва менга бу нарса осондир».

Оллоҳ Таоло айтади:

وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ

- «Охират кунидан умид қилинглар» [29:36]
ва яна айтади:

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلَيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

- «Бас, ким ўз роббисига йўлиқишини хоҳласа, у холда солиҳ амал қилсин ва Роббисига ибодат қилишликда бирортасини (Унга) шерик қилмасин». [18:110]

Мусулмон Оллоҳдан доим паноҳ ва ёрдам сўрайди.

Икковлари ҳам нафсияни кучайтирадиган ва Оллоҳга яқинлаштирадиган ибодатdir.

Расулуллоҳ ж ҳам кўп ёмонликлардан паноҳ сўраган.

Ибн Аббосдан ривоят қилинади: Расулуллоҳ ж мана бу дуони сахобаларга Куръондан сура ўргатгандек ўргатар эдилар. «Оллоҳим, албатта мен жаҳаннам азобидан, қабр азобидан ва дажжол фитнасидан, тириклик ва ўлим фитнасидан паноҳ сўрайман».

Пайғамбар алайҳиссалом Роббисидан ривоят қилиб айтадики: «Агар Мендан паноҳ сўрасанг, паноҳимга оламан, агар Мендан ёрдам сўрасанг, албатта ёрдам бераман».

Суннатда жуда кўп паноҳ сўрашлик ривоят қилинган (қайфудан, аламдан, баҳлликдан, дангасаликдан, фитнадан, қарздорликдан, инсонларнинг қаҳридан, бадбаҳтиликдан, мунофиқликдан, бузуқ хуљиликдан). Мусулмон Оллоҳдан қўрқишилик билан нафсияни кучайтиради. Оллоҳ айтади:

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِ الْعُلَمَاءِ

- «Бандалар ичиди Оллоҳдан қўрқадиганлари уламолардир».[35:28]
Оллоҳ Таоло яна айтадики:

الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشُوهُمْ وَأَخْشُونِي

- «Бугун энди кофир бўлган кимсаларнинг сизларни динингиздан (чиқаришдан) умидлари узилди. Бас, улардан қўрқманглар! Мендан қўрқинглар!». [5:3]

Расулуллоҳ ж айтадиларки: Иккита кўз борки, унга дўзах ўти тегмайди: биттаси Оллоҳдан қўрқиб йиғлаган кўз, иккинчиси Оллоҳ йўлида тунни бедорликда ўтказган кўзdir.

Шунингдек мусулмон истиғфор айтиб ва тавба қилиб нафсиясини кучайтиради. Оллоҳ Таоло айтади:

وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

- «Оллоҳдан мағфират сўранглар! Албатта Оллоҳ мағфиратли, меҳрибондир». [73:20]

Расулуллоҳ ж айтадилар: «Оллоҳга қасамки, албатта мен бир кунда етмиш маротабадан кўпроқ Оллоҳга истиғфор айтиб кечиришлигини сўрайман». Яна айтадилар: Саййиди истиғфор:

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدُكَ مَا اسْتَطَعْتُ إِعْوَذُ بِكَ
من شر ما صنعت ابوء لك بنعمتك على و ابوء لك بذنبي فاغفر لي فانه لا يغفر الذنوب الا انت

«Эй парвардигоро, Сен Роббимсан, Сендан ўзга илоҳ йўқ. Мени яратдинг, мен Сенинг бандангман ва мен имконим борича сенга берган аҳдимни ва ваъдамни устидаман. Қилган нарсаларимнинг ёмонлигидан Сендан паноҳ сўрайман. Берган неъматингга шукrona қиламан ва гуноҳларимни кечиришилгингни сўраб илтижо қиламан. Бас, мени мағфират қилгин, чунки гуноҳларни фақат ўзинг мағфират қиласан».

Кимки эрталаб туриб ушбу калимани бир марта ўқисаю ўша куни кеч киришидан олдин вафот қилса, у жаннат аҳлидандир. Кимки кечқурун бу калимани айтсаю вафот қилса, у ҳам аҳли жаннатлардандир.

Шунингдек сабр ҳам ибодатdir. Қандай ибодат дeng: Сизга ушбу оятни келтиришилгим кифоя қилади деб ўйлайман. Оллоҳ Таоло айтади:

اَنَّمَا يُؤْفَى الصَّابِرُونَ أَجْرُهُمْ بَعْدِ حِسَابٍ

- «Сабр-тоқат қилгувчиларга ажр-мукофотлари тўла-тўқис қилиб берилур». [39:10]

Расулуллоҳ j айтадилар: У кишидан Саъд қаттиқ балоланганд инсонлар ҳақида сўрадилар, у киши жавоб қилдиларки; Улар набийлар, сўнг уларга даражада яқин бўлган инсонлар, сўнг уларга даражада яқин бўлган инсонлар, ҳар бир инсон динига яраша синалади, агар ўз динида мустаҳкам бўлса, синов қаттиқ келади, динида енгил бўлса синов шунга яраша келади. Бир бандага бало кўп келиб тарк қилгандан кейин ер юзида хатосиз бўлиб қолади. Мусулмон масжидларнинг ва жамоат билан ўқиладиган намозларнинг фазлига алоқадор нарсаларни ўқигандан ва мана шу ишларни бажаришликка киришганда ўзида таъсири кучли рухонийликни топади.

Оллоҳ Субҳанаҳу Таоло айтадики:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدُ اللَّهِ مِنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

- «Оллоҳнинг масжидларини фақат Оллоҳга ва охират кунига иймон келтирган кимсаларгина обод қилурлар». [9:18]

Ҳадиси қудисийда келадики: «Менинг ердаги уйим масжидлардир, бас, ўз уйида покланиб (таҳорат олиб) сўнгра уйимга мени зиёрат қилиш учун келган бандамга «Тубо» жаннати бўлсин. Зиёрат қилувчини хурмат қилмоқлик зиёрат қилинувчининг зиммасидаги ҳақдир». Расул Акрам айтадиларки: «Етти кишини Оллоҳ ҳеч қандай соя ўйқ бўлган кунда ўз соясига олади, булар: Одил имом, ўз роббисига ибодат қилган холда ўсиб улгайган йигит ва қалби масжидларга боғланган киши...» ва яна

айтадиларки: «Кечасида масжидларга юриб борувчиларга қиёмат кунида тўла нур бўлишини башорат қилинг». ва яна айтдики: «Кимки ўз уйида таҳорат олиб, сўнг Оллоҳнинг уйларидан бирига фарзларни бажаришлик учун борса, қадамларидан биттаси хатоларини ўчиради, бошқаси дараҷасини кўтаради». Пайғамбар ј жамоат билан намоз ўқиш ҳақида шундай марҳамат қиласи: «Нафсим қўлида бўлган Зотга қасамки, (мен хоҳлардим) хутба қилишликка буюрсам, бас, хутба қилинса, сўнг намозга борсам у учун аzon айтилса. Сўнг бир кишига буюрсам у имомлик қилса. Сўнгра бунга хилоф иш қилганларга рўбарў бўлсанда уларнинг уйига ўт қўйиб юборсам. Ва яна Оллоҳга қасамки, кимки катта нарсани топаётганини ва иккита яхшиликнинг ўртасидан ўтаётганини билганида эди, албатта хуфтон намозини жамоат билан ўқирди». Яна айтадиларки: «ёлғиз ўқилган намоздан жамоат билан ўқилган намознинг дараҷаси 27 баробар улуғдир». Ва яна айтадики: «мұноғиқлар бомдод билан хуфтон намозидан малолланишади. Агар иккаласидаги нарсани билишганда эди, намозга ўрмалаб бўлса ҳам келишар эди». Ва яна айтадиларки: «кимки хуфтон намозини жамоат билан ўқиса (гүёки) кечани ярмини ибодатда ўтказган бўлиби. Энди бомдод намозини жамоат билан ўқиса туннинг ҳаммасини ибодатда ўтказиби».

Муоз ибн Жабал ривоят қиласи: Расулуллоҳ ј бир куни эрталаб бомдод намозига одатидан кечикиброқ чиқди ҳатто қуёш тифлари кўриниб қолай деган эди. Тезда чиқдиша шошилиб намозни адо қилди ва салом бергач баланд овоз билан дуо қилди. Бизга эса жойинглардан қимирламанглар эрталаб кечикишимнинг сабабини айтиб бераман, деди. Мен кечаси туриб, таҳорат олиб Оллоҳ қодир қилганича намоз ўқидим. Намозда мудраб ухлаб қолибман, қарасам Роббим хузурида чиройли суратда турибман. Роббим менга эй Мұҳаммад деди, мен лаббай эй Роббим дедим. Олий фаришталар нима ҳақида баҳслашади деб сўради. Билмайман деб жавоб қайтардим. Уч марта сўради. Пайғамбар алайҳиссалом айтдики: икки курагимнинг ўртасига кафтини кўяётганини кўрдим ҳатто кўкрак тарафимда бармоқларининг совуғини ҳис қилдим. Менга ҳар бир нарса равshan бўлди ва билдим. Сўнг яна эй Мұҳаммад деган эди, мен лаббай деб жавоб бердим. Олий фаришталар нима ҳақида тортишади?, деб сўради. Каффоратлар ҳақида деб жавоб бердим. Каффорат нима?, деб сўради. Ҳасанотларга боришлиқ, намозлардан кейин масжидларда ўтиришлиқ, таҳорат танг холатида таҳоратни янгилашлик, деб жавоб қилдим. Яна нима ҳақида деб сўраган эди, мен қорни

очларни түйғазиша, шириң сўзда ва одамлар ухлаётган вақтдаги тунги намозда, дедим. Сўнг Роббим, «Эй бор ҳудоё яхши ишларни қилишликни ва ёмонликларни тарк қилишликни, мискинларни яхши кўришликтини сендан сўрайман. Яна мени мағфират қилишлигингни, меҳрибончилигингни мендан дариф тутмаслигингни сўрайман. Агар бирор қавмни фитналашликни хоҳласанг мени фитналанганлардан бошқа қилиб жонимни олишлигингни сўрайман. Яна Роббим сенинг муҳаббатингни, сенга муҳаббатлиларнинг муҳаббатини ва сенинг муҳаббатингга яқинлаштирадиган амалларнинг муҳаббатини сендан сўрайман деб сўрагин», деди. Расулуллоҳ ј бу ҳақдур – бу дуони дарс қилиб ўрганинглар ва қолганларга ҳам ўргатинглар дедилар. (Термизий ривояти, саҳих санад билан)

Хулоса шуки, эй биродар: Шариат тафаккурни ҳам, Оллоҳни зикр қилишликни ҳам ибодат деб эътибор қилди, Ундан қўрқишиликни ҳам, Ундан ёрдам сўраб умид қилишликни ҳам, Ундан паноҳ сўрашликтини ҳам ибодат деб эътибор қилди. Дуони эса ибодатнинг илиги деди. Ҳаттоқи шу ибодат ва таклифотларни чиройли суратда адо қилишликни ҳам ибодат деб эътибор қилди. Сабр, намоз, рўза ва нафл намозларни ҳам ибодат деб эътибор қилди. Агар ўзингиздаги руҳий томонни кучли бўлишлигини хоҳласангиз фикрда ҳам, сўзда ҳам, амалда ҳам доим Оллоҳга боғланинг ва ўзингиз яшаётган ҳар қандай холатда ҳам уни розилигига интилинг ва ўзингизда хотиржамликни ҳис қилинг ҳамда шу билан бирга доимо Оллоҳга итоатда бўлинг. Фарзларни бажариб, ҳаромларни тарк қилиб бўлганингиздан кейин ҳам лозим ибодатларни ҳаммасини вожибию, нафлларини ҳам бажаринг. Ҳар қандай холат ва ҳар қандай вақтда Пайғамбар ј айтган гапларни айтинг, яъни қайғу холатида ҳам, сафар олдида, сафардан қайтганда, хайрлашаётган пайтда, бирор манзилга тушганда, ундан чиқиб кетаётганда ҳатто хўроз ёки эшакни товушини эшитганда ҳам, уйдан кўчага чиқсанда, ёмғир ёқсанда, бозорга борганда ҳам, кийим кийганда, янги ой кўринганда, шамол эсиб бўрон бўлганда ҳам, касал кўрганда ҳам, душман хавф солиб турганда ҳам хуллас ҳар қандай каттаю кичик амални бажаришлигимида Пайғамбар ѡдан ворид бўлган сўзларни сўзланг, чунки Пайғамбаримиз шундай қилган. У зот кечалари туриб ибодат қилганда иккала оёқлари шишиб кетар эди. Шунда у зотга: Эй Оллоҳнинг расули сизнинг аввалги ва охирги гуноҳларингиз кечирилган бўлса нимага ўзингизни бунчалар қийнайсиз, - дейилса, ул зот: «Мен шукур қилгувчи банда

эмасманми», дер эдилар. Демак биз даъват юкини кўтарувчилар мандуб ва нафл амалларни бажаришликка мусулмонларнинг энг пешқадамлари бўлишимиз керак. Шунингдек руҳий озуқамиз зиёда бўлишига ва тақво билан озуқаланишга бошқалардан кўра кўпроқ мухтожроқмиз. Чунки биз даъват юкини кўтариб унинг тиконли йўлида кетяпмиз ҳамда динимиз ва умматимизни хизмати учун, уни ўйғотишлик учун астойдил бел боғлаганмиз. Биз бу йўлдаги йўл машаққатини ҳам, душманларнинг қаршиликларини ҳам яхши биламиз. Шунинг учун Роббимиз, Холиқимиз Оллоҳга яқинлаштирадиган амалларни қилишлик билан ҳамда нафсиямизни кучайтиришлик билангина бу оғир йўлдан юришилкка ва манзилга етишилкка қодир бўла оламиз. Бизга яна сиёsatчи, муфаккир сифатини олишилик ҳам вожиб бўлади. Шундагина биз сиёsat, риоят ва ибодатни ўртасини жамлаган бўламиз худди Расулуллоҳ јнинг сахобаларига ўхшаб – улар кечалари обид, кундузи қоид (отлиқ) эдилар ва яна Оллоҳнинг манабу оятидаги кимсалардек бўлишилигимиз учун:

الْتَّائِنُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشَّرَ الْمُؤْمِنِينَ

- «(Улар) – тавба қилгувчилар, (Оллоҳнинг Ўзигагина) ибодат қилгувчилар, шукр қилгувчилар, рўза тутгувчилар, рукуъ-сажда қилгувчилар, яхшилилка буюргувчилар, ёмонликдан тўхтатгувчилар ва Оллоҳ белгилаб қўйған қонун-қоидаларга доимий риоя қилгувчи (мўминлар)дир» [9:112]

